

Dhr. Peter van Hulst opent de avond en heet iedereen welkom bij de jaarlijkse beleidsrijke avond van Xpect Primair. Vanavond gaan we luisteren naar filosoof Ruud Veltenaar. Het belooft een inspirerende avond te worden om over na te denken.

Ruud Veltenaar

Ruud Veltenaar heeft op de Nyenrode business school gezeten en heeft daarna 25 jaar lang diverse bedrijven in de wereld geleid. Na 25 jaar was Ruud Veltenaar de spreadsheets en key performance indicators zat en geeft hij sinds 2009 lezingen, inmiddels zo'n 250 per jaar. Deze lezingen gaan vaak over de toekomst. Vandaag gaan we het hebben over de toekomst van het primair onderwijs.

Anekdote

Een waargebeurd verhaal over de dochter van Ruud Veltenaar en een college in Zuthpen. De dochter van Ruud Veltenaar, Eva, is een enthousiaste meid met een gemiddeld IQ die in haar opvoeding geleerd heeft om het gezag af en toe uit te dagen. Om examen te mogen doen, moeten alle leerlingen een profielwerkstuk maken van minimaal 25 pagina's en daar een voldoende voor halen. Eva koos als onderwerp biomimicry. Dit is de wetenschap die de natuur bestudeert en bekijkt wat wij daar als mensen van op kunnen steken en welke componenten gebruikt kunnen worden in de menselijke wereld. Een voorbeeld is een termietenheuvel in een woestijn waar het 50 graden is. In de termietenheuvel is het ongeveer 15 graden. Wetenschappers zijn op zoek gegaan naar het geheim achter de termietenheuvel en hebben die kennis gebruikt om in een warm gebied een wolkenkrabber te bouwen. Ondanks dat het buiten 50 graden is, is het in de wolkenkrabber zonder airco maar 24 graden. Eva had een verslag gemaakt van 88 pagina's exclusief de appendix.

Na twee weken zegt de lerares tegen Eva: 'het is allemaal heel veel en als ik eerlijk ben begrijp ik er eigenlijk niks van.' Waarop Eva zei 'dat verbaast me niets'. De lerares reageerde daar op door te zeggen dat ze ook geen cijfer kan geven als ze het niet begrijpt, waarop Eva zei 'u moet van uw probleem niet mijn probleem maken.' De volgende dag ging Eva terug naar school en stelde aan de lerares voor het werkstuk naar een andere professor te sturen om het te laten beoordelen. Twee weken later kwam er een bericht van deze professor dat het een fantastisch werkstuk was dat een 9,5 zou moeten krijgen. Daarbij werd wel opgemerkt dat het volgens hen onmogelijk is dat dit werkstuk geschreven is door 1 student. Eva gaf aan dat ze het ook niet alleen had gedaan, maar dat ze, zoals in de appendix terug te vinden was, had samenwerkt met een hoop andere mensen in binnen- en buitenland. Uiteindelijk heeft Eva een 6 gekregen, omdat ze het niet alleen had geschreven, maar zodat ze toch examen mocht doen.

Ruud Veltenaar vraagt wat dit zegt over de school en/of deze lerares. De volgende reacties komen uit het publiek:

- Ze staan niet open voor gebruik van technologie voor het verzamelen van informatie.
- Niet motiverend en te veel in hokjes denken.
- Beperkende overtuigingen.
- Gebrek aan vertrouwen in de kunde van de studenten.
- Gericht op het individu en niet op samenwerken.

Het laatste punt is de belangrijkste waarneming in dit verhaal. School is gericht op het individu, terwijl je samen tot betere en meer bijzondere prestaties kunt komen.

Daarnaast werd het gezag uitgedaagd omdat de leerling meer wist dan de docent. In deze tijd gebeurt dat veel vaker dan vroeger en dat is lastig voor de meeste docenten. Hoeveel leerkrachten (en ouders) zijn er die een kind dan de ruimte geven om aan de rest te vertellen wat hij weet?

De wereld gaat radicaal veranderen

Vanavond probeert Ruud Veltenaar iedereen te inspireren en te verwonderen. Het kan zijn dat sommige mensen een beetje bang en misschien zelfs boos worden. Maar **emoties brengen beweging, en beweging is wat we nodig hebben in het onderwijs**. Het gaat er niet om alle losse puntjes uit te leggen of te verzamelen, maar om de puntjes met elkaar te verbinden.

Ruud Veltenaar vraagt aan de zaal wie er denkt dat de wereld de komende 15 jaar radicaal gaat veranderen. Ongeveer de helft van het publiek steekt zijn of haar hand op. Ruud Veltenaar geeft aan dat dit normaal ongeveer 25% is. Vervolgens vraagt Ruud Veltenaar wat voor de kinderen die nu op school zitten bij Xpect Primair de grootste uitdagingen zijn voor de toekomst. De volgende punten komen naar voren:

- Vrede bewaren.
- Kantelen van welvaart naar welzijn / van ego naar eko / van ik naar wij.
- Werk vinden en behouden.
- Samenleven. We leven nu meer naast elkaar in plaats van met elkaar. Van autonomie en onafhankelijkheid naar wederzijdse afhankelijkheid.
- Kwaliteit en beschikbaarheid van voedsel. Volgens Ruud Veltenaar is er geen gebrek aan voedsel, maar is er sprake van een distributieprobleem.
- Leefbaar houden van de aarde / klimaat & milieu.*
- Immigratie en integratie.*
- Volgens Ruud Veltenaar zijn school en ouders de grootste uitdaging van kinderen.

* Onafhankelijke klimatologen schrijven elke 5 jaar een klimaatrapport, genaamd IPCC, voor de United Nations. In 2003 stond in het rapport dat het Noordpoolijs waarschijnlijk rond 2080 in de zomer is gesmolten. In 2008 schreven ze dat het zeer waarschijnlijk in 2050 al is gesmolten en in het laatste rapport van 2013 werd aangegeven dat het zo goed als zeker is dat het ijs rond 2020 al is gesmolten. Ook de permafrost laag in Siberië smelt dan. Omdat onder het ijs moerassen zitten, zal binnen enkele jaren meer CO2 en methaangaas vrijkomen dan de mens in de afgelopen 150 jaar heeft uitgestoten. Hierdoor stijgt de gemiddelde temperatuur met 4 graden, waardoor ook het ijs op Groenland en Antartica zal smelten en de zeespiegel met 4-6 meter stijgt. Naast dat delen van Afrika onder water komen te staan, zal ook de temperatuur daar zodanig stijgen dat het niet meer leefbaar is. Hierdoor krijgen we 2,5 miljard klimaatvluchtelingen. Je zou dit kunnen zien als een manier van moeder natuur om de armoede in Afrika op te lossen en ons te dwingen tot integratie en samenleven. Want we zullen deze mensen gaan helpen, want mensen helpen is het mooiste wat er is.

Ruud Veltenaar vraagt welke van deze punten terug te vinden zijn in het wekelijks programma op school, aangezien het tenslotte hun uitdagingen gaan zijn. **Met onze manier van denken hebben we de problemen gecreëerd. Er moet een andere manier van denken komen om het op te lossen.**

Vanuit het publiek wordt opgemerkt dat de leerlingen toch ook basisvaardigheden zoals lezen en schrijven zullen moeten leren om vervolgens weer meer te leren. Iemand anders merkt op dat kinderen van nature leren en wij een methode hebben ontwikkeld om kinderen dingen aan te leren. Maar met dit systeem worden kinderen ook vaak beperkt. Hebben wij wel genoeg zicht op hoe kinderen van nature leren?

“Is het doel in het leven niet leven met een doel?”

Ruud Veltenaar geeft aan dat kinderen school zelf opnieuw aan het uitvinden zijn, omdat school niet aansluit. Het gaat om bewustwording. Meer hoeft je vaak niet bij kinderen te doen. Kinderen hebben eigenlijk maar 3 dingen nodig:

1. De gelegenheid om te ontdekken wat hun meesterschap is. Meesterschap is iets waar ze heel goed in zijn, beter dan de meeste andere kinderen.
2. De ruimte om hun passie te ontketenen.
3. Een doel. Dit kan spelenderwijs. Als je 4 jaar bent is je doel natuurlijk anders dan wanneer je 10 of 35 jaar bent.

De grote vraag is of de gezinnen en scholen hiervoor ingericht zijn. De helft van de meisjes en een derde van de jongens die op school zitten worden ouder dan 100 jaar. Enige tijd geleden pleegde een meisje van 12 jaar zelfmoord en liet een briefje achter. Eén zin op dit briefje is Ruud Veltenaar erg bijgebleven, namelijk ‘Is het doel in het leven niet leven met een doel?’ Iedereen heeft 1 universeel doel en dat is gelukkig worden, zijn en blijven en dat met andere mensen delen. Wanneer je iets doet voor een ander word je gelukkig. Ruud Veltenaar denkt dat als je gelukkig wilt sterven, je veel ongevraagd moet doen voor andere mensen. **Als je niet om hulp vraagt, doe je 2 mensen tekort. Jezelf en degene aan wie je het niet vraagt.** Dit is op zich een open deur, maar toch doet niemand dit in het dagelijks leven en wordt het ook op school niet gedaan.

Vanuit het publiek wordt gevraagd hoe je dit doet. Als een leerling een onvoldoende heeft, ga je er toch van alles aan doen om daar een voldoende van te maken. Ruud veltenaar geeft aan dat er in het onderwijs op dit moment bruggen gebouwd worden, waarvan nog bekend is wat er aan de overkant is. Docenten zullen een andere rol gaan krijgen. Een onvoldoende is een onvoldoende. We gaan niet 80% van de energie steken in 1 of 2 onvoldoendes. We gaan die energie steken in de dingen waar je goed in bent. De leerlingen kunnen dan vakken volgen op verschillende niveaus. Kinderen ervaren dan veel minder stress en druk en hoeven niet steeds met name te werken aan de dingen waar ze niet goed in zijn en die ze niet leuk vinden. Het zal nog jaren duren voordat er een uitgebalanceerd systeem is. Dit is moeilijk omdat we allerlei verwachtingen en belemmerende overtuigingen hebben. De verwachtingen die ouders hebben en deels weer van hun ouders komen worden onbewust op het kind geprojecteerd. **De ouders zijn de grootste uitdaging van een kind.**

Vanuit het publiek merkt één van de ouders op dat het lastig is om te ontdekken waar een kind goed in is en passie voor heeft. Ruud Veltenaar merkt op dat dat een deel van het probleem is. Waarom zo'n haast? Dan weet je het gewoon nog niet. **Als je toch 115 jaar oud wordt, waarom moet je dan binnen 4 jaar je MBO diploma halen?** Je kunt er ook wat langer over doen of aan meerdere opleidingen snuffelen. Het is noodzakelijk dat de leerlingen meer ruimte krijgen om te ontdekken waar ze goed in zijn. Is er nog geen passie? Dan moet je niet gaan pushen. Men kan op alle niveaus verschillende dingen leren en verder studeren. Omdat ze er goed in zijn, gaan ze automatisch meerwaarde creëren voor andere mensen. Deze meerwaarde zal vorm krijgen in nieuwe organisatievormen die nu nog niet bestaan. De coöperatie is daar een voorbode van.

Experimenteren in de periferie

Vanuit het publiek wordt gevraagd hoe je dan zo'n omgeving kunt creëren binnen het systeem van beoordelen. Volgens Ruud Veltenaar gaat het systeem hier nooit in mee. Het systeem is te complex en bestaat uit te veel mensen, waarvan een aantal niet willen en/of niet kunnen. Hetzelfde geldt voor onze democratie. Die is ook niet van binnenuit te veranderen. Wist je dat minder dan 25% van de jongen mensen nog naar de stembus gaat. Er zal moeten worden geëxperimenteerd in de periferie, uit het zicht van Den Haag, de schoolinspectie en de directie. Er zullen samenwerkingsverbanden komen buiten de stichting, buiten Nederland en buiten Europa. In deze grensoverschrijdende coalities kunnen we experimenteren in een veilige omgeving waarin niemand zegt 'jij faalt'. Ons systeem is te gericht op falen. **Het vinden van een weg naar je doel die niet werkt, is wetenschappelijk gezien een tussenresultaat.**

Vanuit het publiek wordt opgemerkt dat er waarschijnlijk weinig ouders zijn die zo zouden experimenteren met hun kind. Ruud Veltenaar geeft aan dat dat klopt, maar dan er ook ouders zijn die het een zegen vinden. Er zijn ouders die hun kind 2 dagen per week naar school sturen en daarnaast thuis onderwijs geven. Omdat de resultaten beter zijn betalen ze de boete van de leerplichtambtenaar dan maar gewoon.

Volgens Ruud Veltenaar zou de leeromgeving het beste kunnen beginnen bij 2 jaar en dan in één stroming door gaan, totdat je naar beroepsonderwijs gaat. De schoolleiding moet een veilige omgeving creëren die de ruimte biedt om ook zoek te gaan naar wat het beste bij de leerling past. Ook als de ouders iets anders willen voor hun kind. Het is niet te doen om het systeem te veranderen, want dan ben je over 25 jaar geen stap of maar een klein stapje verder.

Op Laurentius is een dergelijk experiment gedaan, rekening houdend met het systeem. Ze hadden nagedacht over wat voor soort wereldburgers van school af moeten komen. De leerlingen volgden een traject van 6 jaar. 80% haalde zijn of haar diploma niet, wat nodig was om naar een vervolgopleiding te gaan. Uiteindelijk heeft de school er toen een 7e jaar aan vast geplakt, waarin de leerlingen alleen examentraining kregen. De leerlingen die aan dit traject hebben meegedaan werden gevolgd en deden het veel beter op HBO's en universiteiten.

Er zijn nu overal losse acties van leerkrachten en ouders. Als deze acties aanhouden en succesvol zijn, wordt het een beweging. Als de beweging aanhoudt, wordt het een revolutie. Op een gegeven moment krijgt het systeem de keuze om daar in mee te gaan of irrelevant te worden.

De focus van de bestuurders is niet meerwaarde creëren voor de kinderen. Ze zitten er voor zichzelf en om controle uit te oefenen. Een voorbeeld hiervan is de volgende: enige tijd geleden zijn ziekenhuizen met elektronische patiëntendossiers gaan werken. Het ene ziekenhuis had dit al grotendeels geïmplementeerd. Waarop iemand logischerwijs voorstelde het andere ziekenhuis van informatie te voorzien, zodat dat ziekenhuis niet nog een keer hetzelfde traject hoefde te doorlopen. Het ziekenhuis met de kennis wou deze kennis niet overdragen, omdat het om een concurrerend ziekenhuis ging.

De toekomst zal nooit zo langzaam veranderen als nu

De wereld verandert vandaag sneller dan ooit en de wereld zal in de toekomst nooit zo langzaam veranderen als nu. Voorbeelden hiervan zijn:

- In China is een Mercedes geïntroduceerd met een laklaag die bestaat uit zonnecellen.
- Er is inmiddels een batterij voor je telefoon die oplaad in 20 seconden en 3 dagen meegaat. Deze batterij is gemaakt door 3 jonge jongens die dit product maken om het collectief te helpen. De jongens hebben het aanbod van Tesla van miljarden om het bedrijf te kopen afgeslagen. Inmiddels werken ze wel samen met Tesla om een batterij te bouwen die een elektrische auto in 5 minuten volledig op kan opladen.
- Er is een team in geslaagd om in een nanoseconde atomen en moleculen te teleporteren. De discussie gaat dan vaak over of dat moreel gezien op den duur ook met mensen zou kunnen. Men realiseert zich vaak niet wat dit nog meer zou kunnen brengen. Misschien kun je in 2030 wel online een broek bestellen, die vervolgens naar je geteleporteerd wordt, zodat je hem meteen kunt passen.

Er is voldoende zonne-energie om iedereen van energie te voldoen. Met de diverse technologieën wordt iedereen op den duur energieproducenten. Inmiddels kan 90% van de energie die opgewekt wordt bewaard worden. Op dit moment is dit alleen nog te duur en niet ecologisch verantwoord. Volgens Ruud Veltenaar is energie gratis in 2035. De disruptie is dus niet schaarste, maar overvloed. Dit is niet algemeen bekend, omdat de overheid met energie miljarden aan accijns binnen krijgt. In het energieakkoord staat dat als je energie over hebt, je dit tot 2022 niet aan je buurman mag geven. Dan krijg je een boete. Omdat Den Haag in de toekomst minder geld zal hebben hierdoor, zullen scholen ook minder geld gaan krijgen in de toekomst. De toekomst van onderwijs is privaat onderwijs, totdat er een nieuw systeem is. Of je ontvangt als school meer middelen van de stakeholders dan van de overheid. Dan kun je een plakaat op de deur hangen met de tekst: "verboden voor dinosaurussen". **Wat we nodig hebben zijn een hoop jonge mensen zie zeggen "fuck it, we gaan het anders doen!"**

Trends

Trends in het onderwijs voor de komende 10-40 jaar om het in de toekomst mogelijk te maken dat kinderen leren vanuit intrinsieke motivatie, vanuit hun passie.

De klas is niet de plek waar kinderen het meeste leren, maar de plek waar kinderen elkaar ontmoeten en samen aan projecten werken. Kennis opdoen en voorbereiden gebeurt online en thuis.

Optimaal gebruik van mobiele technologie door bijvoorbeeld online colleges te volgen. Zo is er bijvoorbeeld MOOC, massive open online courseware. Hier geven professoren colleges die over de hele wereld worden uitgezonden en online te volgen zijn.

Onbegrensde samenwerking tussen studenten en peer to peer netwerken. Leerlingen kunnen met een hologram een auto in elkaar zetten, of een brug bouwen. Dit kan ook ongeacht leeftijd. Waarom zou je alleen samenwerken met mensen van je eigen leeftijd? Dat doe je op je werk ook niet.

The internet of things. Zo is er een apparaat dat je lens kan volgen en kan registreren wat je wel en niet leest en wat je snel of goed leest. Straks weet de computer ook of je gemotiveerd bent, hoe je mindset is etc. Als docent kan je dat niet zien van alle leerlingen, technologie kan dat wel. Daar zijn we nog lang niet.

Klaslokalen worden vervangen door studio's en virtuele leermethoden. Ted Ed is TedEx voor scholen, waar je kunt leren met korte prikkelende filmpjes. Zo kun je bijvoorbeeld leren over de 2e wereldoorlog met een filmpje van 12 minuten. Met een filmpje leren de meeste leerlingen meer dan met lezen. En als ze het onderwerp interessant vinden, kunnen ze er steeds dieper op in gaan.

De toekomst van diploma's is twijfelachtig en de accreditatie voor de toekomst wordt een profielwerkstuk van wat je afgelopen jaren hebt gedaan.

Op school is een team van specialisten (niet alleen leerkrachten, maar bijvoorbeeld ook psychologen etc.) die samen de omgeving creëren en de leerlingen begeleiden. **Het werk van docenten wordt alleen maar belangrijker en leuker, maar wel heel anders.**

Ruud Veltenaar ziet zichzelf nog als klein jongetje tussen zijn ouders lopen, hand in hand: 'kom maar jongen, wij leiden je in de toekomst' Nu ziet hij deze zelfde foto voor zich, alleen dan met aan de ene kant zijn dochter en aan de andere kant zijn zoon en ze zeggen: 'Kom maar pa, wij leiden je wel in de toekomst.'

We komen in een fase van veel disruptie en revolutie. Ruud Veltenaar hoopt dat hij hier deze avond wat van mee heeft kunnen geven. De focus ligt niet op technologie, maar de technologie faciliteert ons om meerwaarde te creëren voor andere mensen. Leid je leven zoals je bent en doe de dingen die jij leuk vindt!

Dr. Seuss heeft hierover de volgende quote:

**Today you are you.
That is truer than true.
There is no one alive.
Who is youer than you.**

Grote transformaties of revoluties kwamen altijd voort uit kleine groepen enthousiaste mensen met slimme acties. Deze acties hielden aan en werden een beweging. De beweging hield aan en het werd een revolutie. Twijfel nooit waar jullie met deze groep toe in staat zijn. Tot heel veel namelijk.

De essentie van onze uitdagingen is te gaan van ego naar eco. Er wordt een filmpje getoond dat laat zien hoe makkelijk het is om met een kleine aanpassing een groot resultaat te boeken. Als we een klein beetje kunnen veranderen, kunnen we al een enorme impact maken.

Dit hele verhaal is samen te vatten in 10 woorden van 2 letters:

IF IT IS TO BE, IT IS UP TO ME

Peter van Hulst merkt op dat Xpect Primair al goed bezig is en luisteren naar kinderen en ouders. We proberen het meesterschap in onze leerlingen, maar ook in elkaar te ontdekken. Peter van Hulst bedankt Ruud Veltenaar voor deze inspirerende avond.

Presentatie downloaden?
Ga naar: www.ruudveltenaar.nl